

N:o 33.

Ank. till Riksd. kansli den 7 mars 1890, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner i fråga om rätt för rust- och rotehållare att bestämma formen för soldats aflöning.

(I. A.)

Uti särskilda inom riksdagen väckta, till statsutskottets förberedande behandling öfverlemnade motioner har i förenämnda ämne föreslagits:

af herr *P. Jönsson*, i motion n:o 37 inom Första Kammaren, att Riksdagen måtte besluta *dels* att i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t behagade taga frågan i öfvervägande och efter behörig utredning genom komiterade, så fort ske kunde, till Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i lagen rörande rust- och roteringsskyldigheten, att det blefve rust- och rotehållare fritt bestämma, att soldatens löneförmåner finge utgå i form af torp, naturaprestationer eller kontant lön, *dels* att för åstadkommande af denna utredning till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett förslagsanslag af fem tusen kronor;

af herr *C. T. Lind*, i motion n:o 31 inom Andra Kammaren, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, att det måtte stå rust- och rotehållare fritt med soldaten öfverenskomma, huru vida hans löneförmåner skulle utgå i form af torp eller kontant lön; samt

af herrar *J. Jonsson* i Fröstorp och *C. G. Bergendahl*, i motion n:o 114 inom Andra Kammaren, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och under hvilka vilkor det kunde vara rust- och rotehållare medgifvet att, der sådan rättighet ej redan vore lemnad, med ryttare eller soldat träffa öfverenskommelse om huru vida dennes löneförmåner skola utgå i form af torp, andra natura-

prestationer eller kontant lön, samt derefter till Riksdagen afgifva det förslag, som kunde befinnas af förhållandena påkalladt.

Jemväl vid senaste riksdag blefvo i förevarande ämne förslag väckta; och yttrade statsutskottet i deröfver afgifvet utlåtande, bland annat, att förslagen innefattade en fråga, som, äfven under afvaktan af en snar lösning af frågan om en allmän fixering af rustnings- och roteringsbesvärerna, syntes böra tillvinna sig statsmagternes uppmärksamhet. Oberoende af de olika åsigtterna om upphörande af rustnings- och roteringsbesvärerna, hade nemligen den mening städse gjort sig gällande, att de i dessa afseenden befintliga *ovissa besvär* borde i möjligaste mån afskaffas eller fixeras; och i sakens natur låge, att tillhandahållandet af torp måste under skiftande förhållanden ställa sig synnerligen olika, enär dermed följde ej blott underhållet af byggnaderna å soldattorpet, utan äfven biträde och kostnader vid bruket af den torpet tillagda jord, hvilket senare åtagande dels vore större i samma mån soldaten från början blifvit tillgodosedd med förmånligare lägenhet, dels så mycket mera utgjorde ett ovisst besvär, som det ökades i den mån ny rekryts antagande oftare förekomme.

Då inom olika landsdelar vexlande uppfattning gjort sig gällande, i det att flestades soldatens aflöning ansetts böra utgå i form af torp, under det att å andra orter det medgifvits rust- och rotehållare att till soldaten utgifva årlig lön jemte ersättning i kontant i stället för torp, följde häraf, enligt utskottets mening, att ifrågavarande aflönings utgående i form af torp ej kunde vara af någon nödvändighet påkallad, och att något hinder ej gerna borde kunna möta för ett sådant, till likställighet ledande ordnande af detta besvär, att det uttryckligen måtte förklaras tillkomma den rustnings- och roteringsskyldige att med soldaten öfverenskomma, huru vida aflöningen skulle utgå i form af torp eller i kontant lön.

På grund häraf hemställde utskottet, att Riksdagen måtte anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga frågan i öfvervägande och derefter till Riksdagen afgifva det förslag, som kunde befinnas af förhållandena påkalladt.

Denna utskottets hemställan bifölls af Andra Kammaren utan meningskiljaktighet, men blef af Första Kammaren afslagen, dock med ringa röstöfvervigt.

Utskottet, som af de mot statsutskottets omförmälda förslag vid senaste riksdag anförda skäl icke funnit sig föranledt att frånträda den mening, som då i detta ämne inom utskottet gjorde sig gällande, har i följd deraf ansett sig böra förorda de uti förevarande motioner gjorda framställningarna, dervid utskottet endast, med anledning af herr P. Jönssons ofvannämnda hemställan, att ett förslagsanslag af fem tusen kronor skulle ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för åstadkommande af utredning i frågan, velat erinra,

att Kongl. Maj:t icke torde sakna medel till bestridande af de antagligen obetydliga kostnader, en sådan utredning skulle föranleda.

Utskottet, som föreställer sig att Kongl. Maj:t torde vara i tillfälle att redan till nästa Riksdag framlägga förslag i detta ärende, hemställer alltså,

att Riksdagen, med anledning af herrar Jönssons, Linds samt Jonsons och Bergendahls förevarande motioner, må hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och under hvilka vilkor det må vara rust- och rotehållare medgifvet att, der sådan rättighet ej redan är lemnad, med ryttare eller soldat träffa öfverenskommelse om huru vida dennes löneförmåner skola utgå i form af torp, andra naturaprestationer eller kontant lön, samt derefter till Riksdagen afgifva det förslag, som må befinnas af förhållandena påkalladt.

Stockholm den 7 mars 1890.

På statsutskottets vägnar:

LISS OL. LARSSON.

Reservation

af herr friherre *Leijonhufvud*, B. C.: »Då det synes mig osäkert, hvilka frukter ett sådant medgifvande som det, utskottets förestående hemställan afser, kunde medföra, anser jag det väckta förslaget böra afslås, intill dess en allmän reglering eller fixering af rust- och rotehållares skyldigheter kan företagas eller ock en ny härordning blir antagen.»